

Nr 2/2023

Nytt om luftkontroll

Det här brevet är en del i Naturvårdsverkets vägledning om miljökvalitetsnormer för utomhusluft.

Direktivförhandlingarna

Förhandlingarna om ett reviderat luftkvalitetsdirektiv, direktivet som ligger till grund för Sveriges luftkvalitetsnormer, har fortsatt efter det att Sverige avslutade sitt ordförandeskap i EU:s ministerråd i somras. Den 9 november enades rådet om ett förhandlingsmandat [Mandate for negotiations with the European Parliament \(europa.eu\)](#). EU-parlamentet hade i sin tur kommit fram till sitt förhandlingsmandat redan i september [Amendments adopted by the European Parliament \(europa.eu\)](#). De s.k. trilogerna, dvs. diskussionerna mellan rådet, parlamentet och EU-kommissionen för att komma överens om hur den slutgiltiga direktivtexten ska se ut, påbörjades i november.

Det finns stora skillnader mellan rådets och parlamentets mandat. Generellt är parlamentets förslag mer ambitiöst än kommissionens [Revision EU ambient air quality legislation - European Commission \(europa.eu\)](#), medan rådet generellt vill se lätnader. En av de mest centrala förhandlingspunkterna rör artikel 18 som handlar om ländernas möjligheter att få tidsfrist för att uppfylla de nya normerna (som annars skulle gälla från 2030). Här vill både parlamentet och kommissionen se begränsade möjligheter att skjuta gränsvärdena på framtiden medan rådet vill se både längre tid och att tidsfrist ska kunna fås vid flera olika omständigheter. Förutom förlängning förväntas ganska svåra förhandlingar om hur modellering ska användas vid luftövervakningen, hur de nya superstationerna ska utformas samt hur direktivet ska ge medborgare tillgång till rättslig prövning vid skada på grund av bristande luftkvalitet.

Förhoppningen är nu att rådet och parlamentet ska nå en kompromiss i början av 2024 innan parlamentsvalet våren 2024, då förutsättningarna för att nå en överenskommelse om ett reviderat direktiv kan komma att förändras.

Hur förbereder vi oss inför det nya direktivet?

I väntan på ett beslut från EU om ett reviderat luftkvalitetsdirektiv, har Naturvårdsverket påbörjat planeringen av arbetet med att genomföra de eventuellt kommande kraven i Sverige. Enligt EU-kommissionens förslag och EU-ministerrådets förhandlingsmandat ska medlemsländerna införliva det reviderade direktivet i nationell lagstiftning senast två år efter direktivet antas, medan EU-parlamentet vill se en något kortare tidsram för införlivande.

Som en del av arbetet planerar Naturvårdsverket att undersöka vilka författningsändringar som kommer att behövas och vilka alternativ som finns för att genomföra bestämmelserna på ett ändamålsenligt och kostnadseffektivt sätt i Sverige. Input från kommunerna, samverkansområdena och andra berörda aktörer kommer att vara av stor vikt i arbetet och flera samrådsmöjligheter planeras. Samarbetsytorna på Projectplace (se längst ner i detta e-brev under *Vägledning*) kommer att vara huvudkanalen för att sprida information och bjuda in till samråd.

En del arbete har redan gjorts för att förbereda genomförandet av de nya bestämmelserna i Sverige. Exempelvis har en ny mätning av antal partiklar (ultrafina partiklar) nyligen installerats vid Dalaplan i Malmö. Mätningen är ett komplement till ett projekt som Naturvårdsverket har finansierat sedan 2014 för att mäta sot i stadsmiljö i Sverige. Den nyutvecklade nationella modelleringen (se nedan) är också relevant och kan få flera olika användningsområden kopplade till bestämmelserna i förslaget till ett reviderat luftkvalitetsdirektiv.

Nationell modellering av luftkvalitet

SMHI är nu klara med ett utvecklingsprojekt för att kunna genomföra nationella modelleringar av luftkvalitet med hög upplösning. En första version av den nationella modelleringen har genomförts och halter av kvävedioxid, PM10 och PM2,5 har beräknats över hela landet för 2019 ner till 50 x 50 meters upplösning. Beräkningar har även gjorts vid ett stort antal gaturumspunkter över landet. Projektet bygger på de nationella beräkningarna av bakgrundshalter som gjordes inom ramen för den nationella exponeringsstudien för 2019 och 2030 som beskrevs i förra utgåvan av detta e-brev ([Nytt om luftkontroll Nr 1/2023](#), se "Studier om befolkningsexponering klara").

Slutrapporten från projektet finns här: [High resolution air quality modelling of NO2, PM10 and PM2.5 for Sweden \(SMHI\)](#). En karttjänst som visar resultaten från den nationella modelleringen kommer att publiceras via SMHI:s [Luftwebb](#) i januari. I samband med publiceringen kommer data även att göras tillgängliga för nedladdning kommunvis.

Nationell modellering ingick som ett centralt förslag i Naturvårdsverkets regeringsuppdrag [Översyn av åtgärdsprogram för luftkvalitet \(naturvardsverket.se\)](#). Utvecklingsprojektet har finansierats av Naturvårdsverket och Trafikverket och en uppdatering av den nationella modelleringen med data för 2023 är planerad att genomföras nästa år. Förhoppningen är att det på sikt kan göras årliga uppdateringar av modelleringen i enlighet med förslaget i regeringsuppdraget och att resultaten kan bli ett viktigt stöd och komplement till det lokala och regionala arbetet med luftkvalitet i Sverige.

Rapportering till EU

Nu har resultaten från kontrollen av luftkvalitet i Sverige 2022 rapporterats till EU av datavärden och Naturvårdsverket. Data och statistik från rapporterade mätningar finns tillgängliga via EEA:s s.k. produkter [Users' corner \(europa.eu\)](#) och kommer att publiceras i nästa års utgåva av EEA:s webbrapport "Air Quality in Europe". Data finns även att hämta hos datavärden för luftkvalitet: [Datavärdskap luft \(smhi.se\)](#)

I förra utskicket av e-brevet finns en sammanfattning av de rapporterade mätresultaten för 2022 (se "Rapportering av mätdata"): [Nytt om luftkontroll nr 1/2023 \(naturvardsverket.se\)](#)

Varje år rapporteras även en uppdaterad nationell objektiv skattning, och nu har även den rapporterats (för 2022): [Objective Estimation for Air Quality Assessment in Sweden \(europa.eu\)](#) Rapporten innehåller bl.a. information om den modelleringsstudie om bens(a)pyren som gjordes för 2022 i Västmanlands län.

Metadata i rapporteringstjänsten

Nu när den nya rapporteringstjänsten [National AQ reporter \(smhi.se\)](#) är på plats, finns det helt andra möjligheter än tidigare att registrera nya metadata och att hålla befintliga metadata som är kopplade till mätstationerna aktuella. De flesta metadata anges redan när stationen registreras, t.ex. koordinater, mätutrustning, avstånd från väg, höjd över marken etc., detta är viktigt för att systemet ska fungera som det är tänkt, men därefter finns det metadata som ibland kan behöva uppdateras, t.ex. data om utsläppskällor, ÅDT, andel tung trafik m.m. De flesta stationer skulle i dagsläget även behöva kompletteras med en del uppgifter, exempelvis information om spridningsförutsättningarna vid stationen samt stationens representativitet.

- Att ha uppdaterade metadata är viktigt för rapporteringen till EU eftersom det görs automatiska utdrag från systemet till detta.

I samband med den årliga rapporteringen av mätdata ska kommunen även lägga in en webblänk till gällande kontrollstrategi (för samverkansområden: program för samordnad kontroll) och kvalitetssäkringsprogram. Länken läggs in under "Övriga uppgifter/Nätverk och dokument". I och med att rapporteringstjänsten är ny har alla eventuellt inte hunnit se att länken ska läggas in, men det är fortfarande inte för sent att göra det. Se mer information om kontrollstrategin nedan.

Med en inloggning till rapporteringstjänsten kan du med andra ord när som helst gå in och justera och komplettera uppgifterna för de stationer och mätningar du ansvarar för. Om din kommun ingår i ett samverkansområde, se till att stämma av med samordnaren så att ansvarsfördelningen är tydligt uppdelad.

Saknar du inloggning till rapporteringstjänsten, kontakta Naturvårdsverket rapporteringluftkvalitet@naturvardsverket.se och datavardluft@smhi.se.

Kontrollstrategier – viktiga att tillgängliggöra och att hålla uppdaterade

Alla kommuner som genomför kontrollen av miljökvalitetsnormerna genom mätning eller beräkning ska ha en kontrollstrategi och ett kvalitetssäkringsprogram (4 och 6 § NFS 2019:9). Vid samverkan inom ramen för ett samverkansområde ska de båda dokumenten ingå i det s.k. programmet för samordnad kontroll. Många kommuner har tydliga kontrollstrategier idag, men i några fall är de i behov av uppdatering eller utveckling, och i vissa fall är det oklart om de finns. Förutom att kontrollstrategin ska finnas enligt föreskrifterna, är det ett dokument som tydliggör såväl inom den egna organisationen som utåt hur luftkvaliteten ser ut i kommunen och hur kommunen arbetar med att följa de krav som ställs när det gäller kontrollen av luftkvalitet och miljökvalitetsnormerna. Därför är det också viktigt att den tillgängliggörs på kommunens webbplats.

Kontrollstrategin ska omfatta minst två år och innehålla nedanstående som ett minimum (se [NFS 2019:9 \(naturvardsverket.se\)](#) och [Luftguiden. Version 4 \(naturvardsverket.se\)](#)):

1. Information/analys av nuvarande luftkvalitet.
2. Dominerande utsläpp.
3. Krav på kontroll i kommun/samverkansområde utifrån rådande luftkvalitet.
4. Beskrivning av mätstationer och områden för modellberäkning. Motiveringar, kartor, fotografier. Ev. avvikelser från kraven.
5. Mätmetodik och eventuella beräkningsmodeller.
6. Rutiner för rapportering och information.
7. Långsiktig mät- och modellberäkningsstrategi

Kontrollstrategin ska rapporteras årligen till datavärden i form av en webblänk. I och med den nya rapporteringstjänsten [National AQ reporting \(smhi.se\)](#) är det lätt att rapportera den, helt enkelt genom att länken läggs in i avsedd ruta under "Övriga uppgifter/Nätverk och dokument". Om du saknar inloggning, kontakta oss på rapporteringluftkvalitet@naturvardsverket.se och datavardluft@smhi.se.

Undvik höga PM10-halter 2024 – arbeta förebyggande!

Halterna av [kvävedioxid](#) har visat en nedåtgående trend under de senaste åren, men halterna av [partiklar \(PM10\)](#) är fortfarande en utmaning i många kommuner. Höga halter kan dessutom uppstå i både stora städer och på mindre orter. För att inte halterna ska bli så höga att det resulterar i krav på åtgärdsprogram, uppmuntrar vi kommunerna att vidta förebyggande åtgärder under kommande säsong. Det handlar till exempel om att genomföra regelbunden gatustädning och dammbindning, och framförallt att anpassa den efter väderleken, så att åtgärder sätts in när halterna förväntas bli förhöjda. I ett längre perspektiv är det även viktigt att arbeta med mer långsiktiga åtgärder såsom vägbeläggning, hastighetsbegränsning, trafikljusplanering, informationskampanjer och annat samt att även överväga dubbdäcksförbud på utvalda gator.

Det är viktigt att komma ihåg att luftföroreningar påverkar människors hälsa även vid låga halter och att all minskning av halterna förbättrar hälsan. Nästa år förväntas även det nya luftkvalitetsdirektivet fastställas – med skärpta gränsvärden. Det kommer för de flesta länder i EU att innebära nya utmaningar med att minska luftföroreningarna, även för Sverige. Vi rekommenderar kommunerna generellt att ta höjd för detta, och att börja arbeta förebyggande under de närmaste åren.

I regeringsuppdraget "Översyn av åtgärdsprogram för luftkvalitet" som Naturvårdsverket redovisade i februari 2020 ingick ett förslag om förebyggande luftkvalitetsstrategier. Förutsättningarna för kommande regelverk kring detta i luftkvalitetsförordningen beslutades under hösten av riksdagen [Översyn av åtgärdsprogram för luftkvalitet \(naturvardsverket.se\)](#). Beslutet innebär att regeringen får ett bemyndigande i 5 kap miljöbalken (träder i kraft den 1 april 2024) om att ta fram mer detaljerade krav kring förebyggande luftkvalitetsstrategier.

[Effektivare luftkvalitetsarbete \(Betänkande 2023/24: MJU3 Miljö- och jordbruksutskottet\) | Sveriges riksdag \(riksdagen.se\)](#)

Regeringsuppdrag om register över fastbränsleanordningar

Naturvårdsverket har under året arbetat med ett regeringsuppdrag där syftet har varit att ta fram förslag på hur ett register för fastbränsleanordningar skulle kunna upprättas. Uppdraget redovisades i en skrivelse till regeringen den 11 december 2023 [Register över fastbränsleanordningar \(naturvardsverket.se\)](#). I ett tidigare regeringsuppdrag, som redovisades 2019, [Kartläggning av utsläpp från vedeldning \(regeringen.se\)](#), framfördes behovet av en mer harmoniserad informationshantering av småskaliga fastbränsleanordningar, bland annat för bättre utsläppsinventering och kartläggningar av bens(a)pyren.

Naturvårdsverket förespråkar ett registersystem som bygger vidare på befintliga registerlösningar hos kommuner och sotningsföretag. Många av de uppgifter om pannor och kaminer som behövs för uppföljning samlas redan idag in i samband med sotning och den brandskyddskontroll som kommunen ansvarar för enligt lagen om skydd mot olyckor. Naturvårdsverket föreslår ett paket av författningsändringar och åtgärder på myndighetsnivå som tillsammans ger bättre tillgång till datauppgifter om fastbränsleanordningar för datakonsumenterna och med högre datakvalitet.

Naturvårdsverket har inom uppdraget haft diskussioner med bland annat MSB, Energimyndigheten, Boverket, flera räddningstjänster och verksamhetsutövare samt Sveriges Skorstensfejaremästares Riksförbund.

Ny vägledning – Kartläggning av vedeldningens påverkan på luftkvaliteten

Småskalig vedeldning bidrar till utsläpp av bland annat partiklar och bens(a)pyren som är skadliga för både människors hälsa och för miljön. Vedeldning och dess påverkan på luftmiljön har i och med höga elpriser hamnat mer i rampljuset, särskilt märktes detta under förra vintern. Det är tänkbart att antalet aktiva eldstäder har ökat och att eldningsbeteenden har förändrats. [Reflab – modeller \(SMHI\)](#) har på uppdrag av Naturvårdsverket tagit fram en vägledning som kan vara ett stöd när man vill utvärdera vedeldningens påverkan på kommunens luftkvalitet. Vägledningen är utformad som en steg för steg-guide och innehåller också rekommendationer för hur en fördjupad kartläggning kan utföras.

[Vägledning om kartläggning av vedeldningens påverkan på den lokala luftkvaliteten \(smhi.se\)](#)

Nytt luftkvalitetsindex på gång

Det finns många olika luftkvalitetsindex världen över. EEA (Europeiska miljöbyrån) har ett index som används för deras luftkvalitetskartor [European Air Quality Index \(europa.eu\)](https://europea.eu). US EPA (USA:s miljömyndighet, motsvarande Naturvårdsverket) har ett annat index som används av flertalet luftkvalitetsappar runtom i världen och det är oftast detta index som avses när det refereras till ett luftkvalitetsindex: [U.S. Air Quality Index \(airnow.gov\)](https://airnow.gov).

På [Luftwebb | SMHI](#) visas ett luftkvalitetsindex för de svenska stationer som levererar data i realtid till datavärden. Indexet bygger på EEA:s index, dock med vissa justeringar av de olika nivåer som används i indexet för att ta hänsyn till svenska förhållanden, miljökvalitetsnormer och miljömål. I och med att WHO presenterade sina nya riktvärden 2021 finns emellertid ny data för korttidseffekter av luftföroreningar vilket gör att indexen behöver uppdateras. Arbete med uppdatering av nationella index och EEA:s index har därför påbörjats.

Knäckfrågorna i diskussionen om utformningen av EEA:s index är:

- Vilken medelvärdestid ska användas? Risknivåerna är kopplade till dygnsmedelvärden men man vill samtidigt kunna informera om den aktuella luftkvalitetssituationen.
- Vilken nivå ska de s.k. index-banden börja på? Detta är en svår fråga eftersom den styr vilken förorening som kommer att driva indexet samt hur nivåerna kommer att vara kopplade till andra normer och målnivåer.
- Individuellt eller ackumulerat index? Det diskuteras om man ska väga samman flera föroreningar för att ge ett mer rättvisande index. Detta ställer dock till problem för stationer som endast mäter enstaka föroreningar. Frågan är även kopplad till hur realtidsmodellering samt luftkvalitetsprognoser ska hanteras.

Ett nytt index väntas från EEA innan sommaren och Sverige får därefter ta ställning till om vi ska använda detta index eller uppdatera vårt eget index som även i fortsättningen kan behöva vara mer anpassat för svenska förhållanden jämfört med det som EEA kommer att implementera. Exakt hur indexet kommer att se ut är för tidigt att säga i nuläget men det verkar som att ozon och kvävedioxid kommer att bli mer drivande av indexet jämfört med partiklar som i dagsläget oftast är drivande, dvs. det som vanligen bestämmer indexets värde.

Åtgärdsprogram

När en kommun har konstaterat att en miljökvalitetsnorm har överskridits eller att det finns risk för överskridande, ska kommunen skicka in en underrättelse till Naturvårdsverket, som gör en bedömning av om det finns behov av att ta fram ett åtgärdsprogram. Ofta skickas underrättelser in redan under första halvåret när den mest intensiva vinter- och vårperioden har passerats och man via preliminära data ofta vet om det uppstått ett överskridande eller om det finns risk att normen kommer att överskridas under året.

Det är även bra att skicka en underrättelse så snart som möjligt för det fall det leder till krav på att ta fram ett åtgärdsprogram, eftersom tiden för framtagande av åtgärdsprogram då blir längre. Ett åtgärdsprogram ska rapporteras till EU senast två år efter slutet av det år då överskridandet observerades. Under det senaste året har det inkommit underrättelser om överskridande eller risk för överskridande från ett antal kommuner.

Åtgärdsprogram kommer för dessa kommuner att behöva fastställas senast i slutet av 2024.

- Göteborg PM10 (2022)
- Hedemora PM10 (2022)
- Linköping PM10 (2022)
- Köping PM10 (2022)
- Västerås PM10 (2022)

Även Skellefteå arbetar med att ta fram ett åtgärdsprogram för rapporterat överskridande 2021 (PM10).

Åtgärdsprogram ska omprövas vid behov, dock minst vart sjätte år. Arbeta med att revidera befintliga åtgärdsprogram pågår i några kommuner. Av dessa har Stockholms län haft sitt förslag till åtgärdsprogram ute på samrådsremiss och Örnköldsviks kommun har haft sitt åtgärdsprogram ute på remiss inför samråd under året.

Mer information om åtgärdsprogram finns på Naturvårdsverkets webbplats:

[Ta fram åtgärdsprogram \(naturvardsverket.se\)](https://naturvardsverket.se)

Ny vägledning – Användning av modeller vid framtagande av åtgärdsprogram

När en kommun ska ta fram ett åtgärdsprogram för att följa en miljökvalitetsnorm, till exempel för partiklar (PM10) eller kvävedioxid, behöver en kartläggning av luftkvalitetssituationen inledningsvis göras. Genom att använda modellering som ett verktyg i kartläggningen är det möjligt att få information om halterna och utbredningen av överskridandet. Det går även att göra en källfördelning, dvs. en analys av vilka utsläppskällor som bidrar till de höga halterna. Därefter är det möjligt att modellera fram scenarier baserat på olika åtgärder och utifrån det få ett stöd i det slutliga valet av åtgärder. [Reflab – modeller \(SMHI\)](#) har på uppdrag av Naturvårdsverket tagit fram en vägledning i hur modeller kan användas vid framtagandet av åtgärdsprogram. Vägledningen riktar sig främst till kommuner och länsstyrelser.

[Vägledning för användning av modeller vid framtagande av åtgärdsprogram för luft \(smhi.se\)](#)

Bättre uppföljning av åtgärdsprogram

I regeringsuppdraget "Översyn av åtgärdsprogram för luftkvalitet" som Naturvårdsverket redovisade i februari 2020 ingick förslag om förändringar i hur arbetet med åtgärder i åtgärdsprogram redovisas. [Översyn av åtgärdsprogram för luftkvalitet \(naturvardsverket.se\)](#). Förutsättningarna för kommande regelverk kring detta i luftkvalitetsförordningen beslutades under hösten av riksdagen. Beslutet innebär att regeringen får ett bemyndigande i 5 kap miljöbalken (träder i kraft den 1 april 2024) om att ta fram mer detaljerade krav kring hur åtgärdsprogram ska tillgängliggöras och följas upp. Syftet är att skapa bättre förutsättningar för allmänheten att ta del av t.ex. en kommuns arbete med luftkvaliteten och att det ska bli lättare att utvärdera åtgärdsprogrammets effekter.

[Effektivare luftkvalitetsarbete \(Betänkande 2023/24: MJU3 Miljö- och jordbruksutskottet\) | Sveriges riksdag \(riksdagen.se\)](#)

Samverkansmöte PM10-åtgärder

Gotlands kommuns initiativ till samverkan om PM10-åtgärder hade samverkansmöte den 23 november. Mötet hölls digitalt och ett 50-tal personer deltog. Gotland presenterade sitt projekt för att hantera partikelhalterna i centrala Visby. SLB-analys och VTI berättade om mätningar och projektet [NorDust 2](#) samt andra åtgärder och program som genomförs. Köpings kommun presenterade sitt arbete med att ta fram åtgärdsprogram och Gävle kommun sitt arbete med att ta fram en förebyggande plan för luftkvalitet. Trafikverket och Naturvårdsverket deltog och bidrog med nyheter inom respektive myndighetsområde.

Flera goda inspel kom fram under diskussionerna, bland annat möjligheterna att samfinansiera forskningsåtgärder som är intressanta för flera deltagare. Det diskuterades även hur man lättast delar material och ställer frågor till varandra.

För mer information om nätverket, kontakta Gotlands kommun (simon.hoffman@gotland.se) eller VTI (mats.gustafsson@vti.se)

Ett fysiskt möte planeras till slutet av maj i Naturvårdsverkets lokaler i Stockholm. Mer information om upplägg kommer under våren.

Nätverksträff för kontroll av luftkvalitet

Den 13–14 november var det dags för träffen i det nätverk för kontroll av luftkvalitet som vi har på Projectplace. Träffen hölls hos Reflab-mätningar på Stockholms universitet och gav möjlighet till många möten och diskussioner mellan de ca 40 deltagarna.

Naturvårdsverket och våra stödfunktioner, Reflab-mätningar, Reflab-modeller och datavärden, presenterade olika nyheter kring arbetet med nya luftkvalitetsdirektivet, nya vägledningar, kommande utvecklingsprojekt och uppföljning av dagens luftkvalitetsarbete. Presentationerna varvades med interaktiva pass där deltagarna fick ge återkoppling och förslag på utveckling av stödet och vägledningen. Det fanns önskemål om att göra träffen årligt återkommande och vi kommer att utvärdera möjligheterna till det inför nästa år.

Alla presentationer från träffen finns på Projectplace under "Dokument/Nätverksträff 13–14 nov 2023". Sidan nås av medlemmar i nätverket. Vill du bli medlem? Kontakta MKN-luft@naturvardsverket.se så skickar vi en inbjudan. Vi rekommenderar alla som arbetar med kontroll av luftkvalitet eller åtgärdsprogram att ansluta sig till nätverken på Projectplace (Kontroll av MKN-luft respektive Åtgärdsprogram-luft), då det är det snabbaste och effektivaste sättet att få och dela information samt att få tillgång till dialog med andra medlemmar.

Nytt från EEA

EEA har under året publicerat en del luftkvalitetsrelaterad information:

- Luftföroreningar ger fortfarande upphov till stora hälsoproblem i Europa, och enligt nya bedömningar både orsakar och förvärrar exponering för luftföroreningar lungcancer, hjärtsjukdomar, astma, diabetes och andra sjukdomar.

[Air pollution levels still too high across Europe – remains top environmental health risk \(europa.eu\)](#)

- De mest betydande luftföroeningarna i EU är fina partiklar (PM_{2,5}), kvävedioxid och ozon. EEA har gjort en sammanställning av hur luftföroeningarna påverkar människor såväl med avseende på morbiditet (sjuklighet) som mortalitet (dödlighet).

[Harm to human health from air pollution in Europe: burden of disease 2023 — European Environment Agency \(europa.eu\)](#)

- EEA tar regelbundet fram information om läget för luftkvaliteten i Europa, här är den senaste versionen:
[Europe's air quality status 2023 — European Environment Agency \(europa.eu\)](#)
- Luftföroeningar orsakar över 1 200 förtida dödsfall per år hos personer under 18 år i Europa och ökar risken markant för sjukdom senare i livet.
[Air pollution levels across Europe still not safe, especially for children \(europa.eu\)](#)

Vägledning

En viktig uppgift för Naturvårdsverket är att vägleda kommunerna i arbetet med miljökvalitetsnormerna. Naturvårdsverkets vägledning kompletteras av den som sker genom våra stödfunktioner (reflaben och datavärden).

[Naturvårdsverkets webbsidor om MKN](#) – här finns kortfattad vägledning, lagstiftning, länkar etc.

[Luftguiden Handbok 2019:1](#) – Naturvårdsverkets vägledning om miljökvalitetsnormer för utomhusluft

[Särskild vägledning för inledande kartläggning och objektiv skattning](#) – Vid framtagande av inledande kartläggning eller objektiv skattning

[Referenslaboratoriet för luftkvalitet – mätningar](#) som kan hjälpa till med frågor om kvalitetssäkring, val av mätmetod/mätinstrument etc.

[Referenslaboratoriet för luftkvalitet – modeller](#) som är en stödfunktion vid frågor om modellering av luftkvalitet.

[Datavärdskap Luftkvalitet](#) – Datavärden ansvarar för mottagande, lagring och tillgängliggörande av luftdata från kommunerna samt rapportering av dessa till EU.

[Luftwebb](#) – På SMHI:s Luftwebb samlas på uppdrag av Naturvårdsverket tjänster inom luftmiljö. Här finns bl.a. en karta med luftkvalitetsindex, länkar till datavärdskapen för luftkvalitet och atmosfärskemi, reflaben, nationella emissionsdatabasen och ozonprognoser.

Samarbetsytor – På Projektplatsen/Projectplace www.projectplace.com har vi två samarbetsytor ("Kontroll av MKN luft" och "Åtgärdsprogram – luft") där vi informerar om nyheter, bjuder in till dialog osv. Vid intresse av att få tillgång till detta, kontakta MKN-luft@naturvardsverket.se.

Kontakta oss

Kontakta oss gärna om ni har frågor: MKN-luft@naturvardsverket.se

Besök även gärna våra webbsidor:

www.naturvardsverket.se/luft (samlingssida för Naturvårdsverkets webbsidor om luft)

www.naturvardsverket.se/mknluft (om miljö kvalitetsnormer för utomhusluft, kommunernas kontroll av luftkvaliteten)

www.naturvardsverket.se/programomradeluft (om nationella luftövervakningen)

